

Bijlmer Meer, een erfgoedcollectie van de buurt

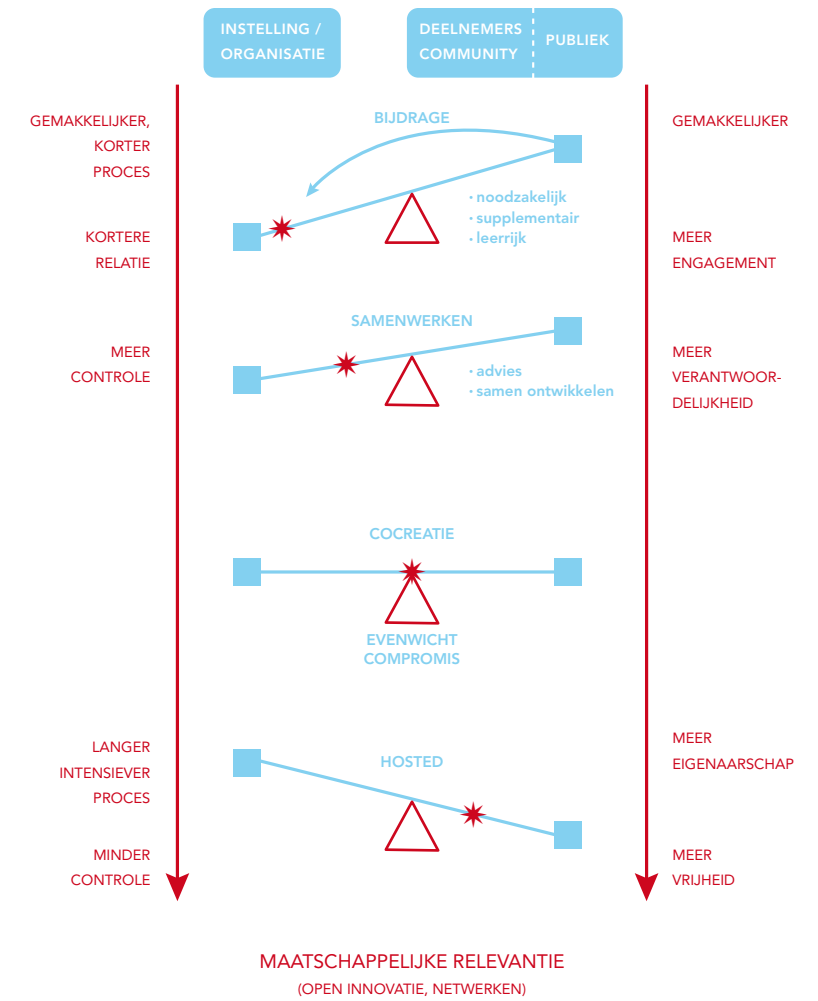
Marieke Houtekamer

De zorg voor duurzaam behoud van archieven zit diep geworteld in de taakopvatting en de bewaartraditie van het erfgoedveld. Actueel is de vraag wat het voor archiefinstellingen betekent om door en met participanten te verzamelen. In dit artikel wordt vanuit de theorie over participatief verzamelen gekeken naar de praktijk van Imagine IC. Tijdens het onderzoek stond deze vraag centraal: Wat zijn de gevolgen van participatie voor de archiefpraktijk van Imagine IC en wat zijn de mogelijkheden voor methodologische actualisering?

Participatie in musea en archieven

Participatie is in de erfgoedsector een veelgebruikt begrip dat verwijst naar de verschillende manieren waarop erfgoedinstellingen omgaan met hun bezoekers. In het gangbare model, afkomstig uit *The participatory museum*, onderscheidt Nina Simon vier stadia met een oplopende participatiegraad tussen de erfgoedinstelling en de participanten: bijdragen, samenwerken, co-creatie en hosting. Volgens Jacqueline van Leeuwen (FARO, Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed) en Tine Rock (Stedelijke Musea Hasselt) is de ene werkvorm niet beter dan de andere en om die reden hebben zij een aangepast model opgesteld. Aan de rechterkant wordt, van boven naar beneden, de zeggenschap van het publiek steeds groter. De mate van controle van de instelling aan de linkerkant wordt in dezelfde richting juist steeds kleiner. In deze weergave is de spanning tussen de doelen van de organisatie en die van het publiek direct zichtbaar.

Participatiebijeenkomst Bijlmer Meer, filmstill Vernon Roberts, Imagine IC

Vier types participatieprojecten, gevisualiseerd door Tiny T'Seyen (Erfgoedcel Leuven)

Wat participatief verzamelen betreft maakt het model inzichtelijk wat de rol is van de participanten en van de instelling, zowel voor het hele proces als voor de deelprocessen van identificeren, waarden, beheren en ontsluiten.

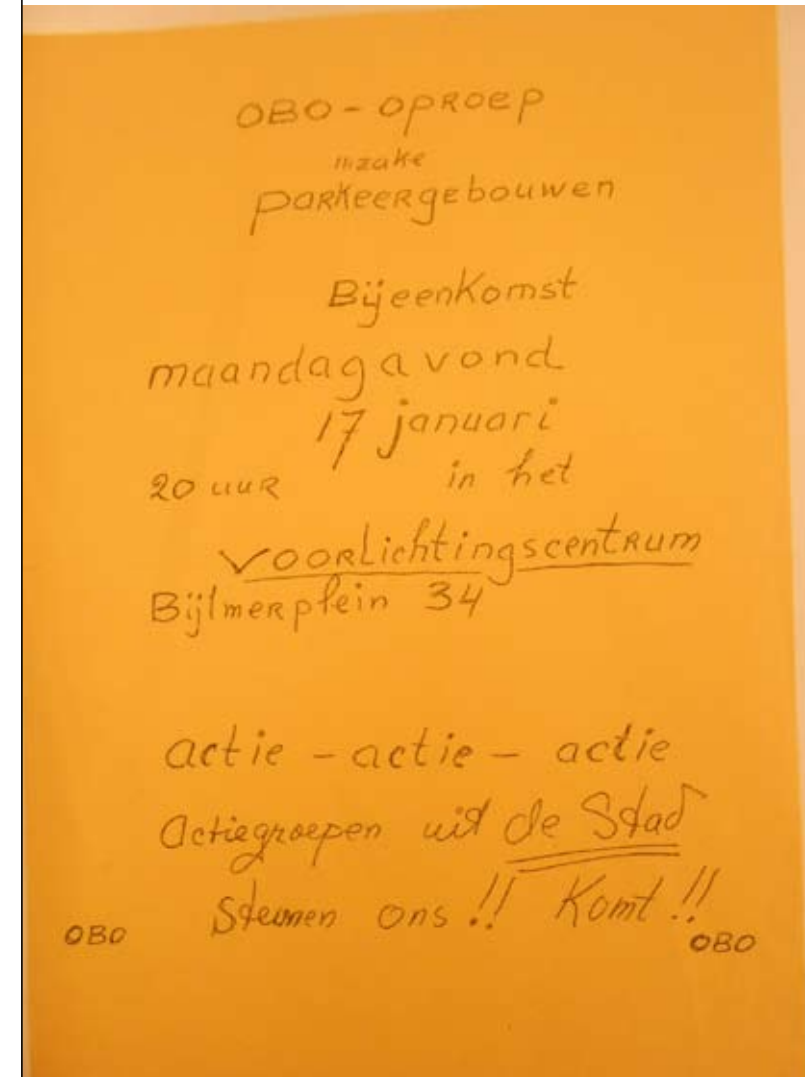
In navolging van bovenstaande museale discussie zijn in het archief- en informatiedomein visies op participatie ontwikkeld, op participatieve archieven om precies te zijn. Volgens Isto Huvila, hoofddocent informatie- en kennismangement aan de universiteiten van Turku (Finland) en Uppsala (Zweden), zijn de kenmerken van een participatief archief: "decentralised curation, radical user orientation and decontextualisation of both records and the entire archival process" (Theimer, 2013). Het archief, functionerend in een online-omgeving en gestuurd door gebruikers, staat in deze benadering centraal. Een tweede opvatting van Elisabeth Yakel, hoogleraar in Informatie aan de universiteit van Michigan, beschrijft een participatief archief als "a space where information is co-represented, credibility norms co-established, knowledge co-created, authority co-negotiated, and control is shared" (Theimer, 2013). Voor Yakel zijn kennis, informatie, geloofwaardigheid, autoriteit en controle de kernwaarden van archiveren. Deze waarden zijn alleen niet meer het exclusieve domein van de archivaris; archiefprofessionals delen het domein met gebruikers. Kate Theimer, schrijver op de populaire blog ArchivesNext en spreker en auteur over de toekomst van archieven, vindt beide definities te beperkt en formuleert een participatief archief als "an organization, site or collection in which people other than the archives professionals contribute knowledge or resources resulting in increased appreciation and understanding of archival materials and archives, usually in an online environment" (Theimer, 2013). In Theimers definitie staan het archiefmateriaal én de participanten centraal en verwijst het participatieve archief naar

een fysieke plaats, een instelling of een collectie. Het zijn de gebruikers die het archief verrijken met hun kennis en middelen (archiefmateriaal, geld, tijd) en met hun bijdragen het begrip van de inhoud van het archief vergroten. Theimer maakt hierbij een duidelijk onderscheid tussen participatie en betrokkenheid. Als gebruikers hun ideeën en gevoelens aan het archief verbinden, daar plezier in hebben, er persoonlijke voldoening aan ontlene of zich meer bewust worden van de waarde van het archief is sprake van betrokkenheid. Maar dat is iets heel anders dan de archiefcollectie daadwerkelijk verrijken met kennis en archiefstukken. Hoe, zo is nu de vraag, verhoudt de participatieve praktijk van Imagine IC zich tot de theorie over participatief verzamelen?

Bijlmer Meer, Vitrine van Zuidoost

Imagine IC is een mix van een archiefinstelling en een museum en deelt in Amsterdam Zuidoost het huis met de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Imagine IC verzamelt, bewaart en presenteert het dagelijks leven in de grote stad van vandaag. Samen met verhalenvertellers werd de afgelopen jaren materiaal verzameld over uiteenlopende onderwerpen zoals geloof, straatvoetbal of eigentijdse partycultuur. Deze verhalen zijn online toegankelijk gemaakt in beeld- en geluidsproducties en vinden hun weg in exposities, educatieve projecten en debatten. Imagine IC ziet de verhalenvertellers als 'curatoren van het erfgoed van de superdiverse eigen tijd'. Voor het documenteren van de samenleving werkt Imagine IC met diverse groepen die ieder een eigen benadering vereisen. Daarom staat de uitkomst van het verzamelproces nooit van tevoren vast en bij elke expositie is de relatie tussen particuliere inbreng en het thema weer anders.

Collectie Heero Viel,
foto Jordi Wallenburg, Imagine IC

Begin 2015 stelde Imagine IC in opdracht van het Stadsdeel Zuidoost een vaste opstelling en een collectie objecten en archieven samen over de cultuurgeschiedenis van Amsterdam Zuidoost, getiteld Bijlmer Meer. De cultuurhistorische verhaallijn van de tentoonstelling werd geschreven door Markus Balkenhol, onderzoeker bij het Meertens Instituut. Daarnaast zocht Imagine IC contact met mensen die een binding hebben met Zuidoost en arrangeerde gesprekken en participatiebijeenkomsten. Welke verhalen willen mensen die in Zuidoost wonen en werken vertellen over deze buurt? Wat hebben ze in de loop van de tijd bij elkaar gebracht – immaterieel en materieel – over hun werk, hobby of nevenactiviteiten? En vooral, hoe willen ze hun bijdragen in de tentoonstelling gerepresenteerd zien? Tijdens de vele bijeenkomsten bleek dat mensen zich er niet altijd van bewust zijn dat hun herinneringen en spullen waardevol zijn voor een groot publiek. Het archief bijvoorbeeld van Heero Viel vertelt zijn persoonlijke verhaal en tegelijkertijd de geschiedenis van de bewonersparticipatie in de Bijlmer. Zo heeft hij een oproep bewaard van de Onafhankelijke Bewoners Organisatie om in actie te komen tegen gemeentepannen voor parkeergebouwen.

In de expositie Bijlmer Meer zijn behalve particuliere archieven en objecten verschillende items te zien uit de eigen archiefcollectie, evenals bruiklenen van het Centrum voor Beeldende Kunst Zuidoost en het Stadsarchief Amsterdam (SAA). Het plan is om de nieuw ingebrachte collectie over Zuidoost in de toekomst onder te brengen bij beheerpartners, omdat Imagine IC zelf niet de faciliteiten heeft om de archiefcollectie duurzaam te beheren en toegankelijk te maken. Het ontsluiten van de collectie voor een groter publiek loopt wel via de kanalen van Imagine IC. Voor de archiefzorg wordt graag samengewerkt met het SAA. Inmiddels is voor Bijlmer Meer een

groot aantal objecten en archieven participatief verworven en de wijze waarop dat is gebeurd, vertoont veel overeenkomsten met het concept van co-creatie van Van Leeuwen en Rock en met Theimers variant van het participatieve archief.

Voor Bijlmer Meer was co-creatie een ideale werkwijze om verhalen over het dagelijkse leven in de Bijlmer te verzamelen, gebaseerd op een dialoog tussen Imagine IC en de participanten. Hierbij gaat het Imagine IC niet zozeer om collectievorming. Verzamelen vat Imagine IC op als een dynamisch proces van identificeren en aanwijzen van culturele repertoires in de vorm van objecten, documenten en immateriële uitingen. Verzamelen betekent dan presenteren, annoteren, bevragen, transformeren, zonder het vergeten, achterlaten en verwijderen door archiefvormers uit te sluiten. Bij dit hele proces worden mensen betrokken die emotioneel, professioneel of op een andere manier zijn verbonden met het onderwerp en die met hun specifieke kennis en middelen de collectie meerwaarde geven. Deze kijk op verzamelen is verwant aan die van Theimer, waarin wordt onderstreept dat de participanten de archiefcollectie verrijken en niet de archivariissen of de erfgoed specialisten. Hoe gaat Imagine IC bij het verzamelen precies te werk, ofwel hoe wordt invulling gegeven aan identificeren, waarderen, ontsluiten en beheren van particuliere archieven?

Participatief identificeren: virtuele en uitgestelde acquisitie

Bij Imagine IC zijn alle projecten gebaseerd op participatie en wordt vaak samengewerkt met sleutelfiguren en ambassadeurs. Zij hebben veel contact en kunnen veel mensen bereiken; ze dragen Imagine IC een warm hart toe en vertellen anderen graag wat Imagine IC doet en waarom dat zo belangrijk is. Voor een project als Bijlmer Meer organiseert Imagine IC verschillende participatiebijeenkomsten en er is zelfs een participatiemedewerker aangesteld. Deze medewerker beschikt over een groot netwerk in Zuidoost, hij heeft fijne voelhorens voor wat er leeft in Zuidoost en hij participeert in de netwerken van sleutelfiguren, ambassadeurs en participanten. Al deze partijen maken samen met Imagine IC van identificeren een proces waarin vanuit gelijke posities aan een gezamenlijk doel wordt gewerkt: cultuur-historische kennis vergroten en zoeken naar archieven en objecten voor de tentoonstelling en de collectie.

In deze opzet is identificeren een andere manier van verzamelen, die lijkt op het 'Nieuwe Verzamelen' in de museumwereld. Dit museale concept van collectiespecialist Arjen Kok onderscheidt drie manieren van verzamelen. In het eerste geval is het musea niet in de eerste plaats te doen om objecten, maar om relaties. Bij de tweede manier gaan musea strategische allianties aan met partners in een verzamelnetwerk. Bij de derde optie stellen musea zich op als een platform voor individuen en groepen die hun eigen erfgoed verzamelen. In alle drie de manieren van het 'Nieuwe Verzamelen' verandert zowel het object van verzamelen als de exporthouding van erfgoedinstellingen. Individuen en groepen krijgen een actieve rol in het samenstellen van hun eigen erfgoed en dat heeft gevolgen voor de wijze van waarderen. Een actieve rol bij het verzamelen betekent ook een actieve rol hebben bij het waarderen van erfgoed.

De werkwijze van Bijlmer Meer IC past heel goed bij het 'Nieuwe Verzamelen', omdat Imagine IC het identificeren van archiefvormers als speerpunt ziet. In feite verzamelt Imagine IC voor Bijlmer Meer zowel interacties (tussen mensen uit Zuidoost onderling en met hun omgeving) als archieven. In deze zin is Bijlmer Meer een uitstekend voorbeeld van een platform dat participanten – met Imagine IC als een actieve deelnemer – in staat stelt om verhalen over Zuidoost te verzamelen. Bijlmer Meer heeft behalve met het museale 'Nieuwe Verzamelen'

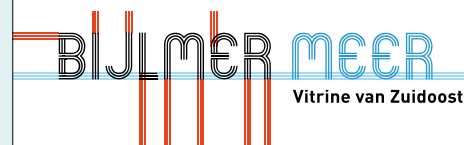
IMAGINE IC ZOEKT
SPULLEN EN VERHALEN UIT ZUIDOOST
WWW.IMAGINEIC.NL

BIJLMER MEER
Vitrine van Zuidoost

IMAGINE IC ZOEKT SPULLEN EN VERHALEN UIT ZUIDOOST

Amsterdam Zuidoost heeft vele betekenissen. **Stad van de toekomst, getto, multicultureel-modelwijk, ramp-plek.** Maar er zijn ook andere beelden en verhalen. Soms zijn ze minder bekend. Toch spelen ze een even grote rol in het alledaagse leven van mensen in Zuidoost.

Imagine IC opent deze winter een nieuwe tentoonstelling om meer beelden en verhalen een plek te geven: **Bijlmer Meer**. Ons doel is simpel. We willen deze beelden en verhalen met u verzamelen. Deel uw foto's, oude huurcontracten, vogelkooien, plastic tasjes of kunstwerken. Wat telt is dat uw spullen en verhalen van betekenis zijn voor uw leven in Zuidoost.

Ik wil een bijdrage leveren aan de collectie en zoek daarom contact met Imagine IC voor een vrijblijvende kennismaking.

Ik vertel graag over:

- mijn leven vroeger
 migratie naar Zuidoost de Bijlmerramp
 de jongerencultuur de stedelijke vernieuwing
 anders, nl

NAAM:

ADRES:

EMAILADRES:

TELEFOON:

BIJZONDERHEDEN:

Lever deze kaart in bij de initiatiefnemers van Bijlmer Meer, Imagine IC: Frankemaheerd 2, 1102 AN Amsterdam.

U kunt ook een mail sturen naar info@imagineic.nl

ook veel raakvlakken met de postcustodiale aanpak van archiefbeheer: er worden geen archieven verzameld, maar er wordt in kaart gebracht waar zich belangrijke archieven bevinden. Precies zo verzamelt Imagine IC relaties om archiefvormers te identificeren. Het verzamelen van hun archieven is een doel voor later, als de archiefvormers er afstand van kunnen en willen doen. Tot die tijd maakt Imagine IC zo goed mogelijk inzichtelijk waar de belangrijke archieven te vinden zijn. Een interessante werkwijze in dit verband is de zogenaamde virtuele acquisitie van het Regionaal Archief Dordrecht, dat een digitale registratie aanlegt van de verblijfsplaats van relevante, nog niet overgebrachte archieven. Zo bestaat een fysieke archiefcollectie uit veel meer dan kasten vol archieven; het bevat ook nog te verwerven archieven. De consequentie is dat archivariissen en archiefinstellingen ook niet meer alleen zorg dragen voor beheer in eigen huis. Ze geven archiefvormers advies hoe zij hun eigen materiaal kunnen beheren en net als Imagine IC zijn ze deelgenoot van een netwerk met participanten, waarop het hele proces van participatief verzamelen berust.

Participatief waarderen in dialoog

Over participatief waarderen als tweede fase van participatief verzamelen is nog niet veel geschreven. In één van de weinige artikelen hierover, *Participatory Appraisal and Arrangement* (Shilton, Srinivasan, 2007) wordt gesteld dat participatief waarderen bijdraagt aan de representativiteit van een archiefcollectie. Verhalen en archiefstukken, rechtstreeks afkomstig van een bepaalde groep – dus zonder bewerking van bijvoorbeeld archivariissen – creëren zogenaamde *empowered narratives* die zijn ingebed in de lokale beleving, praktijk en kennis van de groep. De vraag aan archiefinstellingen is dan wel of een gemeenschap met deze verhalen een adequate representatie van zichzelf geeft. Daar staat tegenover dat

door samen te werken met archiefvormers “*the articulation of community identity*” wordt behouden (Shilton, Srinivasan, 2007). Zij zijn als geen ander in staat de context en de kennisstructuren in hun zelfdocumentatie te ordenen en te beschrijven. Als experts bepalen ze wat voor hen representatief is en wat niet, in samenspraak met erfgoed specialisten en archivariissen.

Participatief verzamelen en een participatieve invulling van representatie zijn ook voor Imagine IC onlosmakelijk met elkaar verbonden. Alleen begint Imagine IC bij participatie en niet zozeer bij representatie. Samen met participanten wordt tijdens het verzameltraject bekeken of er bepaalde thema's onderbelicht zijn gebleven en hoe die thema's bij de archiefcollectie kunnen worden betrokken. Zodoende zijn waarderen en representeren bij Imagine IC het resultaat van een dialoog over de kennis van de archiefvormer over zijn particuliere archief en de kennis van de archivaris/erfgoed specialist over de hele archiefcollectie. Aan de orde komt zeker de diversiteit aan betekenissen die het archief in zich herbergt. Wat ligt er in het archief besloten als bewijs, verantwoording en herinnering? Welke activiteiten hebben in de archiefvorming geresulteerd en hoe zijn die activiteiten met Amsterdam Zuidoost verbonden? Het staat vast dat een archief zonder administratief belang of bewijsfunctie voor archiefvormers toch een meerwaarde kan hebben. Die meerwaarde zit in een (combinatie) van informatieve, descriptieve, emotionele en symbolische waarde.

In de hier beschreven vorm is de dialoog te beschouwen als een alternatief acquisitieplan met als leidende vragen wat particuliere archieven volgens de participanten en Imagine IC over de cultuurhistorie van de Bijlmer vertellen en welke andere archiefvormers en particuliere archieven dit beeld aan kunnen vullen. De grote uitdaging hierbij is het vinden van een balans tussen wat de participanten willen bewaren en presenteren en de vorming van een archiefcollectie die meer perspectieven

laat zien en ook marginale geluiden toelaat. Vooralsnog heeft Imagine IC, dat nog maar kort participatief archieven verzamelt, geen specifieke waarderingscriteria geformuleerd. Het is aan te raden om over vijf jaar, wanneer de archiefcollectie is gegroeid, een inventarisatie te maken van de verworven particuliere archieven. Deze zouden kunnen worden ingedeeld op politiek, economisch, cultureel, sociaal, maatschappelijk of topografisch gebied, waarna kan worden bepaald over welke onderwerpen, gemeenschappen en marginale groepen nog weinig archiefmateriaal is verzameld. Vervolgens kan Imagine IC deze lacunes tijdens participatiebijeenkomsten ter sprake brengen en samen met participanten nadenken over aanvullingen op de collectie Bijlmer Meer.

Participatief ontsluiten door experts

De derde fase van participatief verzamelen richt zich op participatief ontsluiten van archieven, bij voorkeur beginnend met ordenen thuis. Instellingen als Imagine IC kunnen mensen die belangrijk materiaal hebben en hun archief nog gebruiken, stimuleren hun eigen archief te ordenen – op thema, chronologisch of anderszins – en te bepalen welk materiaal wel en niet openbaar mag zijn. Hierdoor worden archiefvormers zich ook bewust van de typen documenten die ze hebben – administratief, werkgerelateerd, financieel, persoonlijk- en van de waarde van hun archief voor de cultuurhistorie van de Bijlmer. Als het digitaal materiaal betreft is bij het ordenen de publicatie van Filip Boudrez in het S@P Jaarboek over Particuliere archieven een goede leidraad. In hetzelfde jaarboek noemt Karin van der Heiden de website van The Library of Congress die op een toegankelijke manier beschrijft hoe iedereen met eigen digitaal materiaal aan de slag kan.

Veel ingewikkelder ligt het participatief beschrijven van archieven, het zorgt zelfs voor een spanningsveld tussen

erfgoedprofessionals en participanten. De gangbare opvatting is dat de ontsluiting van archieven bij instellingen aan specifieke standaarden moet voldoen, zoals het gebruik van terminologie, beschrijvingsstandaarden en een structuur voor de opbouw van de inventaris. Ontsluiten is in deze optiek werk voor professionals en dus moeten participanten eerst worden getraind volgens professionele normen voordat ze hun eigen archieven kunnen ontsluiten. In deze opvatting worden participanten tegenover erfgoedprofessionals gezet.

Een nieuwe, meer vruchtbare benadering introduceert de term ‘pro-am’, een ‘professionele amateur’, die beschikt over expertise variërend van betrokken tot volledig professioneel opererend. ‘Pro-ams’ zijn gewaardeerde collega’s van erfgoedprofessionals nieuwe stijl: facilitators die diverse perspectieven, belevingen en relaties verzamelen. De professionaliteit van facilitators stoelt mede op een beroepscode. Als participatie onderdeel wordt van professioneel werken, moet de beroepscode worden uitgebreid met inbreng van participanten bij het bepalen wat erfgoed is, hoe het wordt ontsloten en beheerd. Het doet de stem van participanten geen recht door hen te laten werken volgens reguliere beschrijvingsstandaarden en met bestaande sets van invulvelden. “The primary problem, which is rarely acknowledged, is that indexes and catalogues are management tools, not access tools” (Boast c.s., 2007: 75). Door de kennis van archiefvormers in vaststaande *formats* te persen, gaat veel kennis verloren en dat pleit voor het gebruik van eigen trefwoorden. De achterliggende vraag is hoe informatie die in de hoofden van archiefvormers zit, toegankelijk kan worden gemaakt. Dit aspect vraagt nog veel meer onderzoek en ook meer samenwerking met partners die expertise hebben op het gebied van participatief beschrijven van kennis.

Participatief beschrijven is niet alleen een relevant onderzoeksthema, het kan ook tot onderwerp worden gemaakt

van participatiebijeenkomsten met het doel participanten na te laten denken over de relaties tussen de verschillende archieven en hoe die relaties kunnen worden vastgelegd. Aan de orde komt dan ook hoe connecties tussen thema’s, organisaties en archiefvormers overzichtelijk in kaart kunnen worden gebracht om zo de samenhang van de archiefcollectie te waarborgen.

Participatief beheren: mediator tussen participant en archief

De laatste, vierde fase gaat over de praktische implementatie van participatief verzamelen. Hoe draagt Imagine IC zorg voor het fysieke behoud en de zichtbaarheid van de verworven particuliere archieven? En welke (juridische) afspraken moeten hiervoor worden gemaakt met particulieren en andere partners? In algemene zin is het voor participanten een fijn idee dat hun archieven bij Imagine IC raadpleegbaar zijn. Het geeft hen de mogelijkheid in hun eigen stadsdeel hun archieven te bekijken. Maar als een archiefcollectie echt functioneel voor Zuidoost wil zijn, dan is het noodzakelijk om de wensen van de participanten te kennen. Maken zij zich bijvoorbeeld zorgen over het uit handen geven van controle over hun archieven of over de mate waarin de archieven nog toegankelijk zijn voor belangstellenden? Dan is het raadzaam flexibele overeenkomsten over het beheer van archieven op te stellen.

Als de archieven van participanten niet in de wijk maar bij archiefinstellingen worden ondergebracht, kunnen zij zich afvragen in hoeverre hun archieven zichtbaar zijn in de collectie van de betreffende archiefinstelling. De kans bestaat immers dat *community archives* bij de beherende archiefinstelling ondergesneeuwd raken. Een goede regel zou zijn dat als er publiek geld is besteed aan het beheer van *community archives*, archivarissen er voor moeten zorgen dat ze ook zichtbaar zijn. De archieven kunnen het eigendom blijven van de gemeenschap,

maar bij wijze van waarborg van zichtbaarheid, een minimum aantal jaren door een archiefinstelling worden beheerd. Op dit moment kan Imagine IC alleen een beperkte toegankelijkheid *online* bieden. Imagine IC kan op de eigen website de archieven vermelden die tot de archiefcollectie behoren en de bijbehorende inventarissen ter beschikking stellen.

Gezien de bezorgdheid van archiefvormers over het beheer van hun archieven bij een instelling is de *heritage cube* van het The Beamish Museum interessant. Lokale organisaties kunnen hun materiaal onderbrengen in een *self-storage facility*. The Beamish Museum geeft trainingen in het verzorgen van collecties en biedt toegang tot de collectie in de vorm van een collectiestudieruimte. Omgekeerd kunnen het publiek en het museum gebruik maken van de expertise van de gemeenschap. Nu wil Imagine IC net zoals het Beamish Museum graag de kennis van participanten over hun collectie verzamelen, maar het beheer en de beschikbaarstelling van de collecties worden op termijn uitbesteed aan een beheerpartner. Imagine IC kan zich dan helemaal richten op het verzamelen van verhalen over de Bijlmer en het in kaart brengen wie welke archieven over de Bijlmer bewaart.

De wens van participanten bovenaan

De conclusie is dat de manier waarop Imagine IC invulling geeft aan het participatief identificeren, waarderen, ontsluiten en beheren nauw samenhangt met de manier waarop Imagine IC gestalte geeft aan participatief verzamelen. In het project Bijlmer Meer heeft Imagine IC een platformfunctie conform het ‘Nieuwe Verzamelen’. Imagine IC heeft in het verzamelproces een faciliterende rol en draagt tegelijkertijd de eindverantwoordelijkheid voor het resultaat. Uitgangspunt van het verzamelproces is een dialoog tussen Imagine IC en de participanten. Imagine IC beschouwt zich nadrukkelijk als

participant, maar stelt zich hierbij de taak steeds kritisch te reflecteren op de eigen inbreng en die van de participanten om vervolgens tot een gezamenlijk besluit te komen. Als eindverantwoordelijke voor de archiefcollectie neemt Imagine IC zelf de besluiten.

In lijn met bovenstaande rol zijn voor Imagine IC vier taken weggelegd. De eerste taak omvat het identificeren en monitoren van belangrijke potentiële archiefvormers en hun archieven. Ten tweede is het aan Imagine IC om archiefvormers te stimuleren en te adviseren hun eigen collecties zoveel mogelijk te ordenen alvorens ze over te dragen. Het adviseren van participanten bij het beschrijven van hun archieven is de derde taak en als vierde zou Imagine IC het tijdelijke beheer op locatie van min of meer afgesloten archieven op zich kunnen nemen. Na twee jaar zou Imagine IC de resultaten van participatief verzamelen kunnen evalueren aan de hand van vragen als: welke participanten zijn nu betrokken bij de archiefcollectie en wie kunnen nog worden benaderd? Over welke onderwerpen zijn archieven verzameld en welke onderwerpen zijn ondervertegenwoordigd? Hoe worden archieven ontsloten en hoe wordt er gebruik gemaakt van de collectie, *online* en zo mogelijk ook fysiek?

Met deze evaluatie draagt Imagine IC bij aan de actualisering van de praktijk, waarin een archiefinstelling open staat voor permanente annotatie, (her-)gebruik en -waardering. Zo'n archief, gevormd en ontsloten door participanten, stelt zelfs het kernpunt van bewaren van origineel materiaal ter discussie. Daniëlle Kuijten, projectleider van Bijlmer Meer, zegt hierover: "Wij vinden het belangrijk om tegemoet te komen aan de wens van participanten om hun materiaal zonder beperkingen toegankelijk en zichtbaar te houden. De wens van de participant gaat bij ons boven de wens van instellingen om stukken voor

de eeuwigheid te bewaren". Het is deze instelling waarvoor Laura Millar tijdens een werkbezoek haar waardering uitsprak: "You are raising awareness by working so actively with the community and with the people and with the younger generation. You are forcing us to think differently, [...] you're pushing my boundaries."

Leestips

Boast, R., M. Bravo, R. Srinivasan, "Return to Babel: Emergent Diversity, Digital Resources, and Local Knowledge", *The Information Society* (2007), 395-403.

Boudrez, F., "Iedereen digitale archivaris", in: Theo Vermeer, Petra Links en Justin Klein, ed., *Particuliere Archieven. Fundamenten in beweging. S@P Jaarboek 12. 's-Gravenhage*. 2013, 116-126.

Leeuwen, J. Van, T. Rock, "Nina Simons 'participatory' museum. Rode draden en commentaar" (versie 2013). http://anet.ua.ac.be/desktop/ehc/static/ebooks/EHC_783133.pdf

Shilton, K., R. Srinivasan, "Participatory Appraisal and Arrangement for Multicultural Archival Collections", *Archivaria* 63 (2007), 87-101.

Theimer, K., "Participatory Archives: Something Old, Something New" (versie 21 april 2013), <http://www.slideshare.net/ktheimer/theimer-participatory-archives-mac-keynote>.

Drie beheeropties

Marieke Houtekamer

Imagine IC is met het Stadsarchief Amsterdam (SAA) in gesprek over het beheer van de archiefcollectie van Bijlmer Meer. Daarbij staat de vraag centraal hoe de wensen en belangen van participanten, Imagine IC en het SAA het beste gewaarborgd kunnen worden. Hoe wil Imagine IC als mediator tussen de participant en het SAA staan en welke contractuele vorm past daar het beste bij: bruikleen, schenking of inbewaaringgeving?

1) Bruikleen /
inbewaaringgeving

